

GAZETA WARSZAWSKA

BUREAU REDAKCYJNE I ADMINISTRACYJNE:
Lwów, plac Smółki 3. i. p.
Redaktor naczelny przyjmuje codziennie
od godziny 11—12.
Listy należy frakować — Reklama otwarte
wolno od opłaty.

Telefony:
REDAKCYJNE:
21—18
ADMINISTRACYJNE:
21—17

WYCHODZI CODZIENNIE O GODZINIE 3-ci POPÓŁDNIU Z WYJĄTKIEM DNI POŚWIĘCENYCH
REDAKTOR NACZELNY I ODPOWIEDZIALNY
DR. MARCELI SZAROTA.

CENA
NUMERU
20 gr.

PRENUMERATA:
Miejscowa miesięcznie i bez dostawy do
domu 4-80 z dostawą 5-30. Zamięscowa
miesięcznie z przysyłką pocztową 5-30 —
Zagranicą 7— P. K. O. Nr. 141.690.

Złudzenia.

Przed kilku dniami pojawił się w krakowskim „Czasie” artykuł, poświęcony „istocie sprawy ukraińskiej”, który został skwapliwie podchwytany przez prasę ukraińską. Że autor tych „nowych poglądów” nie znalazł dla nich miejsca w prasie lwowskiej — to nas nie dziwi. Prasa наша bowiem stoi zbyt blisko tych zagadnień i zbyt dobrze się w nich orientuje, aby bez zastrzeżeń godzić się na szereg twierdzeń nieumotywowanych i błędnych.

A na nich to właśnie opiera się większa część artykułu, będąca ostrą krytyką polityki polskiej wobec Ukraińców i tłumacząca tylko mylności tej polityki ukraiński irydyzmy — jako zjawisko zrozumiałe i konieczne. Wszak — cytujemy — dosłownie ruch ukraiński jest „tylko buntem przeciw regimowi, w którym (przeciętni Ukraińcy) żyć nie mogą”.

Nie możemy wdawać się w szczegółową analizę przesłanek, które doprowadziły do tak zdumiewającego wniosku. Przyczynymy jedynie kilka faktów. I tak w stosunku polskiej politycy do spraw ukraińskich widzi autor „ignorancję, tendencyjność i brak kryteriów politycznych”. „Oficjalna polityka polska — cytujemy dalej — była i jest pozabawiona poważnego referensu spraw ukraińskich”, a „o podziału odpowiedzialności decydują dyktando bezczelności przy Województwach wschodnich”. Dowiadujemy się również, że Bzyp. Biek w swym wschodnio — małopolskim „odłamie” na równi z obozem narodowo — demokratycznym „propagował i propaguje otwarcie narodową asymilację Ukraińców przez ograniczenie do minimum ich praw”.

Z kolei po tych „rewelacjach” sporo miejsca poświęcono wykazywaniu, że „sprawa ukraińska” istnieje, a polega nie na tendencjach separatystycznych, (które byłoby „bezrozumny romantyzm”, „zależni” „niezależni” „najwyższe kalkulusy i hady”), lecz na tem, że Ukraińcy nienawidzą Polski. A nienawidzą słusznie, bo gdyby Polacy byli w ich sytuacji, czekaliaby tylko „odpowiedniego koniunktury, aby się tak przyjemnego regimie” pozbawić. I tu następuje długa lista rzekomych krzywd w rodzaju tej, że na budynkach państwowych są napisy wyłącznie polskie, że używanie herbów i barw (??) ukraińskich, jakoteż śpiewanie hymnów narodowych jest zabronione, że stanowiąca administracja nie w rachubę polską, że karze się za urządzanie nabożeństw (??) za poległych i t. d.

Zadawało by się, po takim „wyjaśnieniu” przyczyn niezadowolenia wśród Ukraińców autor jako remedium proponuje ich radykalne usunięcie, począwszy od ukraińskich administracji, a kończąc na herbach i barwach narodowych. Zapowiada zresztą, że pragnie „odrzuć wszystkie przesady”. W rzeczywistości jednak swój pozytywny program zamyka w burdzo skromnym — i dodajmy — niezbyt aktualnym żądaniu przyznania Ukraińcom „minimum swobód politycznych i kulturalnych”, a na początek — wprowadzenia kurjałego systemu samorządowego z równą ilością mandatów, bo „wszelkie inne rozwiązanie dąłoby tylko supremacji Ukraińcom i możności gnębienia żywiołu polskiego i odwrotnie”.

Ż ostatniej chwili.

Marszałek Joffre umierający.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 29 grudnia. United Press donosi z Paryża: Stan zdrowia marszałka Joffre'a uległ dalszemu pogorszeniu. Sytuacja jest b. groźna. Na-

leży się liczyć ze zgonem marszałka w najbliższych godzinach. (Ob. depesze na str. 2.)

B. posłowie Dubois i Bągiński

wypuszczeni na wolność za kaucją.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 29 grudnia. Dziś rano zwolnieni zostali za kaucją ostatni z

uwiecznionych b. posłów: Dubois i Bągiński.

Ofiary wybuchu wulkanu.

Batavia, 29 grudnia. (PAT.) Liczba zabitych wskutek wybuchu wulkanu Merapi obliczona jest obecnie na 1300. Liczba to obejmuje już kilkadziesiąt zagi-

nionych bez wieści. Wulkan jest w dalszym ciągu czynny. Cała okolica jest ewakuowana.

Węgry—Niemcy.

Budapeszt, 29 grudnia. (PAT.) Hr. Apponyi zamieszcza na łamach „Pester Lloyd” artykuł, który wskazuje na równoległość interesów Niemiec i Węgier w walce o prawa mniejszości i przeciwko polityce jednostronnego rozbioru, tudzież w sprawie rewizji traktatów. Poruszając sprawy polityki

wewnętrznej Węgier, Apponyi podkreśla ciężkie położenie gospodarcze kraju. Przyczyną tego kryzysu dopatruje się autor w nienaturalnych granicach Węgier. Zdaniem Apponyiego, konieczna jest wielka redukcja wydatków państwowych.

Venizelos w Białogrodzie.

Białogrod, 28 grudnia. (PAT.) Dziś o godz. 18 przybył tu Venizelos wraz z otoczeniem. Grecki premier opuścił pagórki na szlaku Topchider pod Białogrodem i stamtąd udał się samochodem bezpośrednio do pałacu królewskiego, gdzie przyjęty został przez króla na audiencję. Premierowi greckiemu towarzyszą małżonka, szef

departamentu politycznego i sekretarz. O godz. 1.30 minister Marinkowicz wydal w apartamentach ministerstwa spraw zagranicznych herbatę na cześć Venizelosa i jego otoczenia. Dziś wieczorem o godz. 10.30 Venizelos opuścił cześć Białogrodu, udając się w dalszą drogę.

Przed przyjazdem do Warszawy.

Warszawa, 29 grudnia. (PAT.) W związku z oczekiwanym w dniu jutrzejszym przyjazdem Venizelosa prasa podaje, iż znakomity mąż stanu przypbędzie wraz z małżonką, jedynym z wyższych urzędników ministerstwa spraw zagranicznych i ze swym se-

krzetażem. W pierwszym dniu pobytu w Polsce opracowywanie praktycznych wskazań politycznych. Nie jest prawdą, lecz zupełną legendą, jakoby na przeszkodzie do lojalności Ukraińców stał ucisk, a zniesienie tego rzekomego ucisku rozwiązywałoby sprawę.

Jej trudność tkwi w tem, że źródła irydyzmu ukraińskiej są wysoce nasyczone ideą separatystyczną i że nie są one — jak chce „Czas” — naturalnym skutkiem „regimie”, lecz biją w sferze dla polskich czynników i intensywnie przeważnie niekorzystnej. Separatyzm, który przyszył do rewolucji i własnej państwowości, nie da się zbyć ani samorządem kurjałym, ani nawet zezwoleniem na śpiewanie hymnów narodowych. A siły, które go podsycają, istnieją poza granicami

swych, których wyłączeniem zadaniem jest studium problemu narodowościowego w Polsce i opracowywanie praktycznych wskazań politycznych. Nie jest prawdą, lecz zupełną legendą, jakoby na przeszkodzie do lojalności Ukraińców stał ucisk, a zniesienie tego rzekomego ucisku rozwiązywałoby sprawę.

W tej chwili czynnikami fundamentalnymi dla ukraińskich aspiracji są

Powrót Premiera Sławka.

Zakopane, 28 grudnia. (PAT.) Dziś wieczorem podjęciem warszawskim o godz. 22 odjechał po kilkudniowym pobycie Premier Walery Sławek.

Międzynarodowy Kongres Miast.

Warszawa, 29 grudnia. (PAT.) Biuro Związku Miast Polskich otrzymało zaproszenie na 5-ty międzynarodowy kongres miast, który odbędzie się w Londynie w roku 1931. Wraz z zaproszeniem przesłano polskiemu nariusz na podstawie którego opracowane będą referaty. Kwestionariusze to będą wysłane do Londynu już w pierwszych miesiącach 1931 r.

Król Aleksander wyjeżdża do Bukaresztu.

Wiedeń, 28 grudnia. (PAT.) Dzienniki wiedeńskie donoszą z Białogrodu, że król przyjął wczoraj ministra spraw zagranicznych Marinkowicza na audiencję. Jak słychać, król ma wyjechać wkrótce do Bukaresztu. Celem tej wizyty jest próba pogodzenia króla Karola z księżną Heleną.

Lord Melchett zmarł.

Londyn, 28 grudnia. (PAT.) Zmarł tu lord Melchett. Zmarły był wybitnym przemysłowcem i nał na czele szeregu instytucji przemysłowych i bankowych. W r. 1921 i 1922 zmarły, który nosił wtedy nazwisko sir Alfreda Mond'a, piastował tękę ministra higieny. Liczył lat 62.

Wielki pożar pod Gdynią

Gdynia, 28 grudnia. (PAT.) Dziś o godz. 12 w Chyloniu wybuchł pożar, skutkiem którego spalił się do szczytów dom, należący do firmy „Gazolina”. Ratunek był ogromnie utrudniony z powodu braku wody, silnego mrozu i wiatru. Straty obliczają na kilkadziesiąt tysięcy złotych.

Przerwa w locie transatlantycznym.

Rabat, 29 grudnia. (PAT.) Eskadra generała Balbo natrafiła na burzę śnieżną, która uniemożliwiła hydroplan w Boloma. General Balbo zażądał nowych śmigieł.

politycznych i negatywnego stosunku do Polski jest przekroczenie o niezwłoczności obecnego układu w Europie Wschodniej, niezwłoczności polskiej potęgi mocarstwowej i niezwłoczności pokoju. Wszystko natomiast, co pracuje w imię szaleństwa, podważa całą wartość separatyzmu i może go kiedyś rzeczywistie uczynić „szaleństwem”.

Dlatego też jedną dla nas drogą do opowania sprawy mniejszości ukraińskiej jest na zewnątrz umiamicie pokój, a na wewnątrz potęgowanie siły państwa i jego twórczych wartości. Te dwie zasady realizuje Rząd. A reszta, polegająca na wyborze systemu samorządowego lub dopuszczeniu licznicych zastępów Ukraińców do administracji, przyjdzie o właściwej porze jako naturalny, wynik ewolucji.

Stambul, 28 grudnia. (PAT.) Nad-

Dookoła t. zw. „sprawy Brześcia“.

W związku z ostatnimi enuncjacjami profesorów wyższych uczelni polskich w sprawie Brześcia, oraz w związku z kampanią prasy opozycyjnej w tejże sprawie, opublikowane zostają we Lwowie dwa oświadczenia,

Oświadczenie senatorów i profesorów U. J. K. dr. Teofila Zalewskiego i dr. Stan. Zakrzewskiego.

„W Świątecznych numerach gazet lwowskich ukazał się list 77 Profesorów i Docentów Uniw. Jana Kazimierza — adresowany do posłów i senatorów — w szczególności do tych, które rzekłoby w skład wyższych uczelni lwowskich. Tego samego dnia — tj. 24 grudnia — otrzymaliśmy list ten pocta w odpisie na maszynie. Treścią listu prośba pod adresem posłów i senatorów z powodu sprawy t. zw. brzeskiej: „zażył dażyć! usilnie do jak najrychlejszego rozwinięcia tych zajęć wnoszą ubolewania godnych tak, aby winni zostali pociągnięci do surowej odpowiedzialności“.

Jako profesorowie i senatorowie poczynaliśmy do obowiazku odpowiedzi tym bardziej, że nie wszyscy z nas byli poinformowani o przygotowywanym oświadczeniu, a tem samem

a mianowicie senatorów i profesorów Uniwersytetu J. K. dr. Teofila Zalewskiego i dr. Stanisława Zakrzewskiego, oraz posła dr. Aleksandra Domaśzewicza. Oświadczenia te zamieszczamy poniżej.

Nie chcieliśmy, by wystąpienie publiczne części profesorów — podkrytych szlachetnie podbunkami — uchodziło za wyraz jednomyślniej opinii ogółu profesorów i docentów naszej Wszechnicy. Nie chcieliśmy, by przybrało ono pozory aktu politycznego prawdomównie wbrew woli nie jednego podpisanego; mogłoby się to bowiem odbić niekorzystnie na życiu akademickim. Sprawa brzeska wchodzi dopiero w stadium badania, a jesteśmy głęboko przekonani, że znajdzie ona całkowite wyjaśnienie wobec tego, że zajęły się nią czynniki powołane przez prawo.

Dr. Stanisław Zakrzewski.

Dr. Teofil Zalewski.

Odpowiedź dr. Domaśzewicza.

Dr. Aleksander Domaśzewicz, poseł na Sejm, wystosował wczoraj do prof. dr. Jana Lenartowicza następujące pismo:

„W dniu 23 grudnia późnym wieczorem zawiadomili mnie telefonicznie Pan Profesor, że niektórzy profesorowie i docenci Uniwersytetu J. K. we Lwowie wystosowali do członków Sejmu i Senatu list w sprawie rzekomo niedulskiego traktowania grupy byłych posłów, oskarżonych o zbrodnie polityczne i kryminalne, a umieszczonych na czas śledztwa w więzieniu brzeskim. Po zapoznaniu się z treścią tego listu i sventyfikacji na podstawie — oświadczam, że jako członek Sejmu, nigdy w tej sprawie nie uczynię, gdyż nie uważam, abym jako poseł na Sejm miał w tej sprawie jakiegokolwiek kompetencję, a jako obywatel mam pełne zaufanie i do Rządu i do Sądów państwowych, że jeśli były jakiegokolwiek nadużyć, to są one w całości niezależne od wszelkich wpływów postronnych — spraw karnych, jaka jest sprawa nadużyć władzy przez funkcjonariuszy państwowych.

Publiczne wystąpienie Panów narusza w stopniu wysokim powyższe zasady prawnego i publicznego porządku, jest demonstracją polityczną, która jatrzy ludność, podrywa zaufanie narodu do własnego Rządu, podważa autorytet władzy państwowej w kraju i autorytet Polski za granicą.

Jeśli Panom — w co nie wątpię — chodzi o samą rzecz, to nie polityczną demonstrację, to jedyną drogą dla Panów, jako profesorów państwo-

użytych, to je ukorować i ukarać, i że w każdym razie postąpią zgodnie z interesami Państwa.

Nikt nie ma prawa budzić, co do tego — w społeczeństwie jakiegokolwiek wątpliwości przez jakiegokolwiek nawoływania. Niema tego prawa Sejm i Senat, nie mają go tembardziej profesorowie wyższych naszych Uczelni.

Jedynie Rząd i Sąd są powołane i uprawnione do badania i osądzania — w całkowitej niezależności od wszelkich wpływów postronnych — spraw karnych, jaka jest sprawa nadużyć władzy przez funkcjonariuszy państwowych.

Publiczne wystąpienie Panów narusza w stopniu wysokim powyższe zasady prawnego i publicznego porządku, jest demonstracją polityczną, która jatrzy ludność, podrywa zaufanie narodu do własnego Rządu, podważa autorytet władzy państwowej w kraju i autorytet Polski za granicą.

Jeśli Panom — w co nie wątpię — chodzi o samą rzecz, to nie polityczną demonstrację, to jedyną drogą dla Panów, jako profesorów państwo-

wych uniwersyteckich i wysokiej rangi państwowych urzędników w sprawie tej właściwa — była droga służbowa do p. Ministra Oświaty. Sądze, że przedstawienie Rządowi swej opinii na drodze służbowej było w sprawie tej — jeśli idzie o samą rzecz — jedynie celowe, a jeżeli idzie o formę, jedynie odpowiadające godności profesorów wyższych uczelni.

Nie mogę wreszcie pominąć milczeniem tej okoliczności, że list Panów jest wypadkiem bez precedensu, chociaż nieraz już miały miejsce zdarzenia, któreby bardziej uzasadniały publiczne wystąpienie luminarzy nauki polskiej w sprawach, w których prawo, kultura, etyka, humanitaryzm, a nadeszłyby do nas z pewnością dotknięte,

aniżeli w tej, dotąd niezbadanej i niewyjaśnionej sprawie.

Rzecz całą tem jest jeszcze dzwonięsza, że zarówno deklaracja, złożona w Sejmie przez pułkownika Koca, jak i odpowiedź, udzielona przez prof. Krzyżanowskiego grupie profesorów Uniwersytetu lwowskiego nie pozwalała już oddawać nikomu miedzi między wrażliwością, że oskarżenia podniesione przeciw nadzorcy i funkcjonariuszom więzienia w Brześciu, będą zbadane, i jeśli odpowiadać choć w części prawdzie zostaną skierowane do sądów odpowiednich, celom osądzania i ukarania.

Proszę przyjąć wyraz prawdziwie wysokiego poważania! — — — dr. Aleksander Domaśzewicz.

Niemcy rezygnują z przewodnictwa w Genewie?

Stosownie do obowiązującego w tym względzie turnusu, powinien najbliższej sesji Rady Ligi Narodów, przyspadać na drugą połowę stycznia 1931 r. przewodniczyć niemiecki minister spraw zagranicznych, dr. Curtius. W związku z tem lansuje obecnie prasa niemiecka wiadomość, jakoby Niemcy postanowili zrezygnować z tego przysługującego im prawa — to w tym celu, aby mieć zupełną swobodną rękę w broniieniu swych tch w sprawie niemieckiej mniejszości w Polsce. Jak przewodniczący sesji musiałby dr. Curtius liczyć się z wielu względami i wogóle rolę przewodniczącego z rola oskarżyciela nie dałaby się pogodzić.

Gdyby Niemcy istotnie z przewodnictwa zrezygnowali, przypadłoby ono

Angli, jak twierdzą pisma niemieckie, rzecz ta zależy obecnie jedynie od aprobaty innych mocarstw, albowiem kanclerz Rzeszy oświadczył już swa zgodę.

Mimowolnie nasuwa się tu przypuszczenie, że także i inne momenty, i to może nawet we większej mierze, skłania Niemców do tej decyzji. Tak np. nie jest wykluczone, że inne mocarstwa, oprócz w tym kierunku na rząd niemiecki, obawiające się trudności, jakichby mogły wynikać dla obrad Ligi Narodów w razie objęcia przewodnictwa przez Niemcy. Możliwe też, że i sami Niemcy, lekając się zbliżającej opozycji przeciw swemu przewodnictwu, wolą się sami zawczasu wycofać.

Wynalazek, o którym się nawet nie śniło Guttenbergowi.

Jak donosi tygodnik niemiecki „Umschau“, poświęcony postępowi wiedzy, wynalazek sposobu nadawania farby drukarskiej, różniący podawanie wielu czytelników książek, a zwłaszcza drukowanych z dnia na dzień dzienników, przyjemnego zapachu, zabijającego woń farby. Mogą do tego służyć rozmaite zapachy, które dodawane do farby w odpowiedniej ilości, nadadzą książkom i dziennikom zapach mniej lub więcej silny.

W ten sposób dojdzie może do tego, że w przyszłości organy danych

stronniczek politycznych posiadac będą nie tylko barwę, ale i zapach własny, co będzie być bardzo praktycznym, gdyż nie będzie potrzeba wyczyszczać się w dane pismo, aby poznać kogo służy. Wystraszcy je powoń.

Tak samo młodzieńcze zakochany będzie mógł ofiarować swej narzeczonej książkę, ale być jakiej treści, aby tylko książka nasycona była ulubionym jej zapachem.

Słowem, pachnący papier znajdzie zastosowanie wielostronne.

PIJNIE Kawę RIEDŁA Lwów, Rutowskiego 3.

„Legnickie pole“.

Najmniejsza powieść Zofii Koska-Szczuckiej wyróżnia z tej samej głębi twórczej, która wydała „Beatum Secul“, „Szaleńców Bożych“ i zbiór nowel i opowiadań p. t. „Wskazy i Mały Elementy tanich, jako doskonałości — „Pożość“ — dzieła naszej znakomitej powieściopisarki: gorąca żarliwość religijna, zrozumienie duszy człowieka z czasów dawnych i ukończenie Śląska, jako szczególnie tragicznego odcinka Rzeczypospolitej polskiej, wydają rzecz skończoną, oryginalnie pomysłą i ujętą, a serdecznie, boleśnie odczuć.

„Legnickie pole“ dzieło smutny przekrój losów i spraw ludzkich na terenie Śląska XIII wieku. Nie chodzi tu tylko o obraz dwóch wieków krwawych zatorów i spraw, nie jest to sama tylko historia. W summenie światła historii rozstrzuwa Szczucka, wzorem Żeromskiego, tragiczne spłoty ludzkiego poczynania na ziemi. Odsłania wieczysty ludzki ból i wiecznie ludzkie przegrane — w ramach minionych czasów, na krwawym Śląsku pokojowisku.

Poprzez wspomnienie dla ostatnich, donikostnowości Krzyżowców, poprzez ból nad marowaniem ziemi polskiej w obcych rękach, poprzez obraz dośrodkich intencji, a fatalnych następstw w całej śląskiej kwestii, przebiega wresz-

ludzkie współczucie z cierpieniem, omyłką i beztępością człowieka. Przez ten przyrząd szczególny, może własny, może wieszany z lektury twórcy „Pociągów“ i „Nawracania Łowców“, spojrzala Szczucka w sposób najbardziej nowy i współczesny na dwa, na ziemi Śląskiej sięcające się, najzwyklej 1241 roku: pokójowy, „cywilizacyjny“ nazajd Niemców-kolonistów i drapieżny łupieżczy najazd Tatarów.

Powieść, opracowana z poważnymi źródłami w ręku, skupia oba konflikty historyczne na dworze wrocławskim, w rodzinie Henryka Brodatego i żony jego Jadwigi, późniejszej świętej. Sprawa niemiecka wydobywa na jaw nie tylko prawdę dobiegająca postaci Konrada, pierwszego bojownika o polskość Śląska, starszego syna księżycy pary. Ten rycearz narodowy, rycearz doczesny i ojczyzny staje w konflikcie z młodszym bratem, Henrykiem, rycezem chrześcijańskim, krzyżowcem z ducha. Obaj bracia reprezentują dwa sięcające się w średniowieczu prądy: chrześcijańskiego uniwersalizmu, który nie zna różnic mowy, ni obycajły, no — jedność wiary, i separaryzmu narodowego, który miał później stać się podstawą narodowych idei mocarstwowych.

Szczucka nie potępia w tej walce nikogo. Jej duza, tak bliska czasem „świętych polskich“ i jej serce tak ży-

wo czujące każdą narodową sprawę, jednak miłością i współczuciem otoczyły obu tragicznych bohaterów. Na obu spojrzala z ogromnej dalekości, jakby z poza życia i dlatego z obu wykreślała prawdę.

Postacie tragiczne jest Konrad, opuszczony przez swojaków, ginący w topieli puszcząskiej po chybotnej polityce z wojskiem braterskim.

I niemiecki tragiczny, choć przeświecony cudownym światłem witrażowym, jest Henryk, samotnie, zostawiony przez całe chrześcijańskie rycerstwo, oddający głowę w piorunopu pawim pod ciężce tatarskiej szabli.

A obok nich i w, której sercu zbiegły się wszystkie drogi tragicznych losów, w sercu obu, święta Jadwiga. Po to całe życie bojowała o równość między ludźmi, aby zrozumieć na szczyłku lat, że „niełza, aby ludzie swojej mowy zabylał“ i by zbudowaniem synowi odwołać całą swoją naukę.

O ile na Śląsku i w rodzinie Piastowskiej rozwija Szczucka szczególny tragizm i ironię życia, o tyle poza Polską, w państwie mongolskim Ogoteja, potomka Dżingischana i w ludzich kulturalnego Zachodu odsłania podłość i wykręcone materialne cele i drogi wszelkiego społecznego i politycznego kreślenia. Tragiczną przynajmniej żywiołowo, owarwie, gnani wkończona w kręgu nomadów żądzą niszczenia, plawią się w krwi, łupieży i wszelkim bestialstwie. Ale owi podstępni Genueńczycy i Wenecjanie, owi wykrint-

ni rycezie francuscy i niemieccy, owi baronowie włoscy i templariusze to baroni władzy rozkładczy element „państwa Bożego“ na ziemi, tem gorzsy, że krzyżem osłaniający swoją ohydą robotę.

Jest to ten czas na ziemi, gdy skończył się duch chrześcijański, rozkwitły w wyprawach krzyżowych. Ostatni prawdziwy Krzyżowiec, książę Śląski, musi sam odparć najazd wroga, niższej kultury, musi własnymi pierściami zaskaniać — nie daleki, jerozolimski krzyż Chrystusowy, ale samą ideę Chrystusa, bo na wołanie papieża nikt już do walki za krzyż nie stanie.

Śląsk staje się wówczas prawdziwą placówką walki krzyża z poganiństwem, a Legnickie Pole historiozoficzną kwintesencją roli dziejowej Polski, jako strażnicy idei Dobra na świecie.

Triumfem, choć boleśnym, tej idei kończy Szczucka swoją powieść. Zatapią się tam po drodze wszystkie inne sprawy: niknie gorąca miłość weneckiego kupcyka do mniszki, zamiera gbu buntu przeciw zniemczeniu Śląska, przysaga ból tragicznego nieporozumienia w pojęciu wiekowej i doczesnej ojczyzny. Zostaje tylko walka krzyżowca z synami Antychrysta, starcie odwiecznych dwu mocy: jasnej i ciemnej i najpiękniejszej z dusza płynącej i w błękitnym niebie zapisane zwycięstwo moralne syna Świętej.

Zespołem Henryka, konającego na Legnickim Polu, z duchem matki, triumfem idei chrześcijańskiej nad

* Zofia Koska-Szczucka: Legnickie pole, (powieść). Kraków, 1930, nakł. Krakowskiej Spółki Wydawniczej. Str. 285.

CZEŚĆ URZĘDOWA.

Lwów, dnia 29 grudnia 1930.

ZARZĄDZENIE

Ministra Pracy i Opieki Społecznej
z dnia 12 grudnia 1930 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu, w sprawie przedłużenia w niektórych miejscowościach okresu uprawnienia bezrobotnych do pobierania zasiłków na zasadzie ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.

Na podstawie art. 13 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 650) w brzmieniu ustawy z dnia 28 stycznia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 97), na wniosek zarządu głównego funduszu bezrobocia zarządzam, co następuje:

1. Dla tych bezrobotnych robotników, którzy do dnia 31 stycznia 1931 r. włącznie wyczerpali lub wyczerpają zasiłki z funduszu bezrobocia w ciągu całego okresu, ustalonego w ust. 1 art. 13 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia, przedłuża się wymieniony okres do 17 tygodni na terenach niżej wymienionych: w Województwie krakowskim — na całym terenie;

w Województwie lwowskim — na całym terenie z wyjątkiem pow. brzozowskiego, pow. lwowskiego, pow. samborskiego i pow. starosamborskiego.

§ 2.

Zarządzenie niniejsze otrzymuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Minister Pracy i Opieki Społecznej:

(—) Dr. Hubicki.

Kierownik Ministerstwa Skarbu:

(—) Ignacy Matusewicz.

RUCH SŁUŻBOWY

W MINISTERSTWIE PRZEMYSŁU I HANDLU.

W Urzędach Pierbierczych:

Mianowani:

Goldman Alfred, Probiarz w VIII st. w Urzędzie Pierbierczym w Krakowie — Probiarzem w VII st. st., z dniem 1. 7. 1930 r.

Oferdówna Maria, Praktykant w Urzędzie Pierbierczym w Krakowie — Cochowniczym w XII st. st., z dn. 1. 7. 1930 r.

Idealna pasta do zębów KREM PERŁOWY IHNATOWICZ — LWÓW.

wszelką inną, kończy się ta piękna powieść.

Jest w niej wiele z Żeromskiego, niejedno z Berenta, jest nawet coś ze stowuskiej Deotymy i okrucich „Kryzysów” Sienkiewicza, ale wszystkie przetworzone w twórczym, własnym tygliku wielkiego talentu. „Legnickie Pole” daje nietypko szczytną myśl o roli dziejowej Polski, o odzwieciedla także w sposób bliski Deotymie, kulturę XIII. wieku w Europie i na Wschodzie, rozspulnie mistyczne nici ówczesnej polityki miast włoskich, państwa i polskich sąsiadów, opowiada zadziwiająco dokładnie o przedziwnym państwie Dżyngischanów i okrucich „Legnickie Pole” jest interesującym uzupełnieniem „Branku w Jassyrze” Deotymy. Gdy Łuszczyńska interesowała się przedewszystkiem rycerstwem i dworem, to Szczuka zajmuje się szczególnie mieszczańskim i chłopem. Deotyma nie szczędzi opisów ziemi, Szczuka unika ich, a daje dwa doskonale obrazy batalistyk średniowiecznej. W „Brankach w Jassyrze” Kraków i święta Kinga są jakby mistycznym ośrodkiem powieści: Szczuka śląską Świętą i Węclaw umieszcza w okolicach opowiadania. Obie autorki natomiast z upodobaniem zajmują się kulturą średniowieczną, obie drobiazgowo opowiadają o Tatarach, z prawdziwą kłębicią ciekawością śledząc każdy przejaw ówczesnego życia.

Studia nad umysłowością wieków

W Wojewódzkich Wydziałach Przemysłowych:

Mianowani:

Plaskowski Witold, Referendarz w VII st. st. w Wojew. Wydziale Przemysłowym w Tarnopolu — Radcą w VI st. st., z dniem 1. 7. 1930 r.

Dr. praw. Miłobulowiec Włodzimierz, Instruktor Korporacji Przemysłowych w VII st. st. w Wojew. Wydziale Przemysłowym w Stanisławowie — Instrukтором Korporacji Przemysłowych w VI st. st., z dniem 1. 7. 1930 r.

Polacy w Jugosławii.

Jednym z większych ośrodków polskich w Jugosławii jest kolonia w Nowym Martyniu. Kolonia ta bierze żywy udział w życiu narodowym, zwyciężając pod tym względem pięknym przykładem innym środowiskom naszym na obczyźnie.

Ostatnio rodzący nasi w Nowym Martyniu dwukrotnie manifestowali swą łączność z ojczyzną. Raz, gdy reagując na zainicjowaną dla skupień polskich przez radę organizacyjną „Polaków Zagranicą” akcją „Odpowiedź Treviranowski”, zorganizowali nabożeństwo na intencję kraju macierzystego i za to poległych za ojczyznę rodaków, oraz odbyli zgromadzenie, na którym p. Adam Urban, miejscowy działacz

W wieku elektryczności.

Nowy sposób tępienia much.

W tych dniach biuro patentowe w Pradze udzieliło patentu na ciekawy wynalazek, mianowicie przyrząd do tępienia much zgodnie z wymaganiami wieku elektryczności, jaki przewidywamy.

Przyrząd ten składa się z płytki izolacyjnej, owiniętej drutem miedzianym w odciskach trzymilimetrowych. Płytkę pokrywa się roztworem cukru lub podobnym preparatem, ściągającym muchy.

W Służbie legalizacji narzędzi mierzni- czych:

Mianowani:

Kos Stanisław, prow. Legalizator w VIII st. st. w Lwowskim Okręgowym Urzędzie Miar — prow. Asse-
sem w VII st. st., z dniem 1. 7. 1930 r.

Lewkowiczówna Nina, kontraktowy pracownik w Lwowskim Okręgowym Urzędzie Miar — prow. Rejestratorem w X st. st. z dniem 1 lipca 1930 r.

Górkiewiczówna Maria Wanda, prow. Rejestrator w XI st. st. w

Lwowskim Okręgowym Urzędzie Miar — prow. Rejestratorem w X st. st., z dniem 1 lipca 1930 r.

Sadłowski Tadeusz, kontraktowy pracownik w Miejsowym Urzędzie Miar w Lwowie — prow. Legalizatorem w IX st. st., z dniem 1. 7. 1930 r.

Müller Ernest, kontraktowy pracownik w Miejsowym Urzędzie Miar w Przemyślu — prow. Legalizatorem w IX st. st., z dniem 1. 7. 1930 r.
„Monitor Polski” Nr. 295, z dnia 23 grudnia 1930 roku.

MIANOWANIA W SZKOL- NICTWIE POWSZECHEM.

Rada Szkoła Powiatowa w Przemyślu, zamianowała z dniem 1 września 1930 r. Henryka Nędzielską, nauczycielką 5 kl. publ. szkoły powsz. w Ostrowie.

Rada Szkoła Powiatowa w Rawie Ruskiej, zamianowała z dniem 1 października 1930 r. p. Bronisław Chmielowski, nauczycielem 7 kl. publ. szkoły powsz. w Rawie Ruskiej i p. Jadwigę Sankowską, nauczycielką 2 kl. publ. szkoły powsz. w Telihowie.

Rada Szkoła Powiatowa w Rudkach, zamianowała z dniem 1 sierpnia 1930 r. p. Bogusław Pelca, nauczycielem 7 kl. publ. szkoły powsz. w Chłopach i p. Jana Seniutę, nauczycielem 7 kl. publ. szkoły powsz. w Tułigłowach.

Rada Szkoła Powiatowa w Stanisławowie, zamianowała z dniem 1 września 1930 r. ks. Tadeusza Frankowa, nauczycielem religii rzymskiej 7 kl. publ. szkoły powsz. im. Marszałka Piłsudskiego w Haliczu.

Rada Szkoła Powiatowa w Strzyżowie, zamianowała z dniem 16 września 1930 r. p. Henryka Durde, nauczycielem 3 kl. publ. szkoły powsz. w Wysokiej p. Stefanę Michalunę, nauczycielką 2 kl. publ. szkoły powsz. w Rożance, p. Jana Müllefa, nauczycielem 4 kl. publ. szkoły powsz. w Szuflarowej, p. Józefa Mazurę, nauczycielem 2 kl. publ. szkoły powsz. w Jaworniku i p. Włodzimierza Dokołę, nauczycielem 7 kl. publ. szkoły powsz. w Zczudcu.

Szkoło, Porcelane, Kryształ
polecą
FIRMA ALEKSANDER ONYSKO
ul. Halicka 20 (róg Walowej) Tel. 69-75

O życiu Polaków w Turkiestanie.

Grono B. Turkiestanczyków-Polaków zebralo materialy, ilustrujące życie Polaków w Turkiestanie w okresie wojny światowej i postanowilo materialy te wydać drukiem.

Wydawnictwo zawierać będzie krótki szkic geograficzno-historyczny Turkiestanu, zarys życia Polaków w tym kraju przed wojną, przebieg wojny światowej w Turkiestanie, wojny polonij w Turkiestanie, wojny światowej w poszczególnych ośrodkach, jak w Taszkencie, Samarkandzie, Czardżu, Merwie, Aschabadzie, Kazi - Arwacie i innych miejscowościach. działalność związków i oddziałów wojskowych, wspomnienia jeńców-Polaków cywilnych i wojskowych, wreszcie dzieje wysiedleńców Polaków, jako ofiar wielkiej wojny.

W wydawnictwie będzie pomieszczony także fotograficzny zarys życia Polaków oraz spis B. Turkiestanczyków-Polaków, którzy obecnie mieszkają w Polsce.

Do ostatecznego zredagowania i wydrukowania wydawnictwa powołano komitet redakcyjny, w skład którego weszli: ks. kan. St. Zelazowski, inż. W. Bromski, inż. W. Maksyś, W. Szlagiewicz i T. Wyszynski.

Komitet uprasza o nadsyłanie obecnych dokładnych adresów B. Turkiestanczyków-Polaków na ręce ks. Zelazowskiego, Warszawa, ul. Senatorska 31 m. 20.

wrócono do dawnej tradycji, tembar-dzie, że zaliczyć, umiatając, prze-kazał w testamentie własność zarząd-
dów miasta pod warunkiem jednak, że wszystkie tradycje zostaną utrzy-mane. W kawiarni, zbudowanej przez
znanego architekta Józefa Japelliego, zbierał się ongi spiskujący przeciw
Austrii.

Stulecie słynnej kawiarni.

W przyszłym roku Padwa obcho-dzić będzie setną rocznicę istnienia
słynnej kawiarni, założonej przez An-toniego Pedrocchi'ego i otwartej dnia
9 czerwca 1831 roku. Kawiarnia ta
znana jest z tego, że nie zamyka się
nigdy. Dopiero podczas wojny w 1918
roku władze wojskowe nakazały zam-
kanie lokalu w nocy. Po wojnie po-

średnich pozwoliły Szczuckiej stwo-rzyć znakomite epizody (n. p. wype-dzenie diabła z kaplni wieży, uważanej
za szatańską studnię) i także pomogły
do wyjaśnienia niejednego politycznego
zjawiska. Nieudolność obliczania
przeszłości, nieznanność geografii,
przysłoty, dziesiątki sposobu i obyczajów
walki, zabobon i strach położyły wtedy
całą wschodnią połać Europy pod no-gi Tatarów.

Czasem jednak męczy ten nadmiar
erudycji. Gdyby Szczucka nie pisała z
pewnym widocznym pośpiechem, eli-minując wszystkie dygresje i obciąża-
nia, gdyby wzmocniła dawnych epików
nakazami i szarej rozkoszy opowia-dań, wówczas te prawdziwe przejawy
ludzkości byłyby się z ogólną strukturą
powieści. Ale tu, gdzie na drugiej pla-
schodzą ludzie, jako indywidualność, a
pierwsze miejsce zajmują sprawy i lu-dzie, jako symbole pewnych dróg o-gólnej ewolucji świata, drobiazgowość
raz i wydaje się oddalaniem ruszto-
wania gdy gmach jest już skończony.

Powieści Szczuckiej mają jedną
dziwną, wspólną cechę, wynikłą z na-stawienia autorki do tematu, jako pro-blemu. Ludzie tych powieści przejawia-
ją się przed oczyma barwni i ruchliwi,
ale jakby bez ser. Nie można przy-wiązać ich do żadnego z bohaterów
Szczuckiej. Patrzy się na nich, jak na
misterne rzeźbione posągi, ale nigdy
nie pomylisz się o nich tak, jak o bo-
haterach Sienkiewicza, lub Prusa.

Nastawienie Szczuckiej jest przede-wszystkiem malarskie i ilustratorskie.
Ona widzi swego bohatera, rozumie
ich, ale zostaje się w nim szybko i bez
zad, uważając go tylko za wyraz, il-lustrację swojej filozoficznej, historycz-
nej czy psychologicznej koncepcji. I
przedewszystkiem — maluje. Czasem
należy na kogoś ciepłą barwę, jak na
księdza Doboskiego („Wieki i Mili”),
wtedy pośledzić bardziej warcie się
w pamięć. W „Legnickim Polu” naj-barwniej wyszły grupy ludzi, n. p. w
szkoła czarno-białe Tatarów i złoto-bar-
wnie Henryka. Ale sami ludzie rysowani
jakby ólkiem, przeważnie szarzy,
mimo barwnych, średniowiecznych
szat, widziani z perspektywy lub od
wzgnęz.

Język powieści, pełen słazek i
staropolskich zwrotów, nadaje jej od-rębny czar. Siła sugestywna słów po-
stępuje się w ostatnich rozdziałach, kró-
cie są prawdziwym mistrzostwem stylu.

Tu też, na tych ostatnich stronach
książki najmocniej odbiło się piętno
Żeromskiego, jego stylizyczna supra-macja nad piórem Szczuckiej, która
coraz bardziej odbiega od Sienkiewicza,
a daleko coraz bardziej współczesną i co-
raz bardziej własną odrębność.

Część jeszcze zwrócić uwagę na
szczególnie piękną okładkę „Legnickie-go Pola”, rysowaną przez L. Pawli-
kowską, której ilustracje zdobą pra-
wie wszystkie książki Szczuckiej.

Dr. Jadwiga Lempińska.

Ponadto w najbliższych dniach ogłoszony zostanie wynik nagród przyznanych dalszym 79 pracom, między które zostaną rozdzielone nagrody w kwocie 16.950 zł., tak, że łączna suma nagród wraz z trzema pierwszymi nagrodzonymi pracami wyniesie 21.750 złotych.

nię Związku Artystów Wileńskich,
który z Nowym Rokiem poraz pierw-

który z Nowym Rokiem poraz pierw-

nych otwarcie wystawy obrazów i grafiki Związku Artystów Wileńskich, który z Nowym Rokiem poraz pierw-

ných otwarcie wystawy obrazów i grafiki Związku Artystów Wileńskich, który z Nowym Rokiem pozostawiamy

Кремль, 1930.

„Drukarnia Polska”. Lwów, ul. Chorażczyzny 17, tel. 39-19, pod zarządem Władysława Germęna. — Należność pocztowa opłacona ryczałtem.